



Επιλογή βιβλιογραφίας για τη μουσικοθεραπεία

Η μουσικοθεραπεία είναι η χρήση της μουσικής και των μουσικών οργάνων με στόχο την επαναφορά, διατήρηση ή και βελτίωση της ψυχικής ή/και φυσικής κατάστασης του ανθρώπου.


Η παρακάτω βιβλιογραφία αποτελεί επιλογή από τη συλλογή των βιβλίων και των περιοδικών της Βιβλιοθήκης όσον αφορά την ελληνική και την ξένη βιβλιογραφία.

Το υλικό διαχωρίζεται στις εξής τέσσερις κατηγορίες:


Το  συμβολίζει τα βιβλία, και το  τα περιοδικά.




Ελληνική βιβλιογραφία

 1. Δρίτσας, Θ. Η μουσική ως φάρμακο, (Αθήνα: Εκδόσεις Info Health, 2003).

Συλλογή κειμένων με κύριο θέμα τις θεραπευτικές δυνάμεις της μουσικής. Η επίδραση της μουσικής στα έμβρυα και στα νεογνά, η μουσική και η ψυχοσωματική υγεία μας αλλά και οι επιδράσεις της μουσικής στον εγκέφαλο, αναλύονται στο συγκεκριμένο βιβλίο.


 2. Δρίτσας, Θ. Μουσικοκινητικά δρώμενα ως μέσον θεραπευτικής αγωγής, (Αθήνα: Ε.Ι.Ε., 2003).

Η έκδοση του παρόντος τόμου περιλαμβάνει τα κείμενα των διαλέξεων του ομώνυμου κύκλου στο αμφιθέατρο του Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών. Οι διαλέξεις καλύπτουν κυρίως θέματα μουσικοθεραπευτικής φύσης.


 3. Παλαιολόγου, Χαρούλα. Εισαγωγή στη Μουσικοθεραπεία, *Μουσικοτροπίες*, 2/1990, σ.39-43. Εισαγωγή στη μουσικοθεραπεία. Παρουσίαση της επιστήμης και των μεθόδων της.

 4. Παλαιολόγου, Χαρούλα Εισαγωγή στη Μουσικοθεραπεία Β' Μέρος, *Μουσικοτροπίες*, 2/1991, σ.22-26.


Παρουσίαση της πρακτικής πλευράς της μουσικοθεραπείας μέσα από την Παθητική και την Ενεργητική μουσικοθεραπεία.

 5. Παναγιωτίδου, Αναστασία Κ. Μουσική κίνηση, (Αθήνα: Εκδόσεις Τέλεθρον, 1997).

Βοήθημα για τους φοιτητές και αυριανούς καθηγητές Φυσικής Αγωγής για τη διδασκαλία της μουσικοκινητικής και ρυθμικής αγωγής. Περιέχει αναλυτική αναφορά στην μουσικοκινητική και ρυθμική αγωγή, στα στοιχεία μουσικής θεωρίας, στο συνδυασμό μουσικής και κίνησης αλλά και στην ελληνική και ξένη λαϊκή παράδοση και χορό.

 6. Πρίνου-Πολυχρονιάδου, Λιάνα. Μουσική και Ψυχολογία: Εισαγωγή στη Μουσικοθεραπεία (Αθήνα : Εκδόσεις Θυμάρι, 1989).

Η επίδραση της μουσικής στην ανθρώπινη ψυχολογία. Ανάλυση του όρου Μουσικοθεραπεία ως προς τη θεωρητική αλλά και την πρακτική του ιδιότητα.

 7. Ριζοπούλου, Φιλίππια, Βασικές αρχές μουσικοθεραπείας σύμφωνα με τη φιλοσοφία Orff, *Μουσική Εκπαίδευση*, τ.10. 3/2002, σ.16-25.

Το συγκεκριμένο άρθρο βασίζεται στο βιβλίο "Key concepts in the Orff Music Therapy" της Gertrud Orff. Παρουσίαση των μεθόδων πρόγνωσης, διάγνωσης και θεραπείας μέσω της θετικής επίδρασης της μουσικής.



8. Σακαλάκ, Στ. Μουσικές βιταμίνες: στοιχεία μουσικής ιατρικής και μουσικής ψυχολογίας, (Αθήνα: Fagotto, 2004).

Η μουσική υπάρχει παντού στην ζωή μας. Επηρεάζει τα συναισθήματά μας και τις αποφάσεις μας ακόμα και όταν δεν το συνειδητοποιούμε (μουσική σε κατάστημα ή supermarket). Έχει ευεργετικές και θεραπευτικές ιδιότητες καθώς συντρέπει ουσιαστικά στην ψυχοσωματική ανάπτυξη του ανθρώπου από την εμβρυακή του ηλικία.



9. Τόμπλερ, Μιχ. Ήχων, στόχων, ηχώ, (Αθήνα: Μ. Νικολαΐδης, 2001).

Η μουσικοθεραπεία σε παιδιά με ειδικές ανάγκες. Αναλυτική αναφορά στις μεθόδους και τα μέσα που μπορεί να χρησιμοποιήσει ο θεραπευτής.



10. Ψαλτοπούλου, Ντόρα Γ. Έρευνα των τεχνικών φωνητικής στη μουσικοθεραπεία με ενηλίκους Α' Μέρος, *Μουσικοτροπίες* 2/1992 σ. 46-48.

Παρουσίαση των φωνητικών και λεκτικών φαινομένων ως μέσου διάγνωσης και προσδιορισμού ψυχοσωματικών καταστάσεων.



11. Η τέχνη της ζωής: μουσικοθεραπεία και δημιουργική έκφραση (τ.2, Αθήνα 2002)

Περιέχει ορισμένα από τα κείμενα των πρακτικών του Β' Συνεδρίου Μουσικοθεραπείας και Δημιουργικής Έκφρασης που πραγματοποιήθηκε από τις 6 έως και τις 8 Απριλίου 2001, υπό την αιγίδα του Πολιτισμικού Οργανισμού του Δήμου Αθηναίων.

Ξένη βιβλιογραφία μεταφρασμένη στα ελληνικά



1. Gutdeutsch, Walter. Μουσική και Ιατρική. Μετάφρ. Γ. Μούστρης. (Αθήνα: Νέα Ακρόπολη, 1999).

Η μουσικοθεραπεία αλλά και οι αλληλεπιδράσεις της μουσικής με την ιατρική στη θεωρία αλλά κυρίως στην πράξη. Στη συγκεκριμένη μελέτη έχει δοθεί περισσότερη σημασία στο φιλοσοφικό υπόβαθρο της θεραπευτικής ιδιότητας της μουσικής από την αρχαιότητα μέχρι σήμερα.



2. Hargreaves, D. Η αναπτυξιακή ψυχολογία της μουσικής. Μετάφρ. Έφη Μακροπούλου (Αθήνα: Fagotto, 2004).

Η σημασία της μουσικής στην εκπαίδευση, η παιδική ανάπτυξη σε συνδυασμό με την παιδική ψυχολογία καθώς και τα μουσικά χαρακτηριστικά στην ανάπτυξη των παιδιών είναι τα κύρια θέματα που αναλύονται στην παρούσα έρευνα.



3. McClellan, Randall. Οι θεραπευτικές δυνάμεις της μουσικής. Μετάφρ. Εύα Πέππα (Αθήνα: Fagotto, 1997).

Αποτέλεσμα 10χρονης έρευνας των αρχαίων μουσικών παραδόσεων της Αιγύπτου, της Ιουδαίας, της Κίνας και άλλων χωρών. Η αναζήτηση της φιλοσοφίας της μουσικοθεραπείας στους αρχαίους πολιτισμούς αλλά και στη σύγχρονη εποχή. Μια σειρά από θεραπευτικά συστήματα που συνδυάζουν τον ήχο, την ακουστική αλλά και το χρώμα, το μουσικό υπόβαθρο της Ανατολής του παρελθόντος με το ερμηνευτικό πνεύμα της σύγχρονης Δύσης.



4. Regner, Hermann. Ας μάθουμε να αγαπάμε τη μουσική. Μετάφρ. Κωνσταντίνος Σαρρόπουλος (Αθήνα: Dian Books, x.x.)

Η σημασία της πρώιμης συνάντησης του παιδιού με τη μουσική κυρίως μέσα από το οικογενειακό αλλά και το σχολικό περιβάλλον. Οι επιδράσεις της μουσικής στην ψυχοσωματική ανάπτυξη του παιδιού.



5. Ward, David. Μουσικοθεραπεία. Μετάφρ. Μιχάλης Τόμπλερ (Αθήνα: Νικολαΐδης & Σία, 2000)

Εισαγωγή στη μουσικοθεραπεία ως θεωρία και πράξη. Περιγραφή των μεθόδων με εκτιμήσεις και συμπεράσματα.



6. Wiertsema, Huberta. 100 παιχνίδια με κίνηση. Μετάφρ. Μιχάλης Τόμπλερ (Αθήνα: Νικολαΐδης & Σία, 1991)

Συλλογή μουσικοκινητικών παιχνιδιών με παιδαγωγικό χαρακτήρα. Περιλαμβάνονται οδηγίες και πρακτικές συμβουλές για την εφαρμογή τους.

Ξένη βιβλιογραφία



1. Aldridge, D. (ed.) Case study designs in music therapy, (London: Jessica Kingsley, 2005). Συλλογή κειμένων για την έρευνα στην Μουσικοθεραπεία. Η έρευνα και η κλινική θεραπεία πολλές φορές έρχονται σε αντιπαράθεση στον τομέα της Μουσικοθεραπείας. Στο βιβλίο αυτό, μέσα από μια συλλογή κειμένων διακεκριμένων ερευνητών και μουσικοθεραπευτών, ο αναγνώστης μπορεί να διαπιστώσει ότι οι δυο αυτές έννοιες αλληλοσυμπληρώνονται, εμπλουτίζοντας η μια την άλλη. Η χρήση του όρου "case study" στον τίτλο της παρούσας συλλογής αναδεικνύει την μοναδικότητα κάθε περίπτωσης και κάθε μεθόδου.



2. Aldridge, D.(ed.) Music Therapy and Neurological Rehabilitation, (London: Jessica Kingsley, 2005).

Η παρούσα έκδοση αποτελείται από μια συλλογή κειμένων από επιστήμονες διδακτορικού και μεταδιδακτορικού επιπέδου οι οποίοι βρίσκονταν υπό την εποπτεία του επιμελητή, David Aldridge. Κεντρικό θέμα των ερευνών τους είναι η συμβολή της μουσικοθεραπείας στη νευρολογική αποκατάσταση των ασθενών.



3. Aldridge, David. Music therapy research and practice in medicine, (London: J. Kingsley, 1996).

Η θεραπευτική δύναμη της μουσικής σε μια πληθώρα από ιατρικά περιστατικά όπως ασθενείς με AIDS, με καρκίνο, ασθενείς σε κώμα όπως και σε αυτιστικά παιδιά, αναλύεται στην παρούσα έρευνα. Η θεωρία και η πράξη συνυπάρχουν μέσα από πραγματικές περιπτώσεις (case studies) αποδεικνύοντας έτσι ότι η μουσική και η ιατρική μπορούν να αποτελέσουν θεραπευτική μέθοδο με θετικά αποτελέσματα.



4. Benenzon, Rolando. Music therapy theory and manual, (Springfield: Charles C. Thomas, 1997).

Η δεύτερη έκδοση της παρούσας έρευνας συμπληρώνει την πρώτη με παραδείγματα και διαπιστώσεις μέσα από την καθημερινότητα. Στην πρώτη έκδοση, ο συγγραφέας παρουσιάζει, μεταξύ άλλων, και αναλύει τις επιδράσεις του ήχου και του ρυθμού στην ανάπτυξη του ανθρώπου από την εμβρυακή του ηλικία. Στη δεύτερη έκδοση, αναλύεται η κοινωνική αποξένωση του ανθρώπου ως επακόλουθο της εξέλιξης της τεχνολογίας. Η μουσικοθεραπεία στην προκειμένη περίπτωση χρησιμοποιείται ως εναλλακτική θεραπεία.



5. Campbell, Don G.. Music and miracles, (Wheaton: Quest Books, 1992).

Η δύναμη της μουσικής να μεταμορφώνει τον άνθρωπο πνευματικά αλλά και σωματικά εξετάζεται μέσα από μια συλλογή εργασιών μουσικοθεραπευτών και μη. Ο όρος «θαύμα» που χρησιμοποιείται στον τίτλο περιλαμβάνει όλα εκείνα τα γεγονότα τα οποία δεν μπορούν να ερμηνευτούν επιστημονικά αλλά παρόλα αυτά συνέβησαν και δεν αποκλείεται να ξανασυμβούν.



6. Campbell, Don G.. Music physician for times to come, (Wheaton: Quest Books, 1991).

Έρευνα για τις επιδράσεις του ήχου και της μουσικής στις θεραπευτικές μεθόδους της ιατρικής. Θέματα όπως το τραγούδι και οι επιδράσεις του στην ανθρώπινη φαντασία αναλύονται μέσα από μια ανθολογία εργασιών μουσικών, φυσιοθεραπευτών, και εν γένη επιστημόνων που ασχολούνται με τις ευεργετικές επιδράσεις της μουσικοθεραπείας.



7. Clair, Alicia Ann.. Therapeutic uses of music with Older Adults, (Baltimore, Md.: Health Professions Press, 1996).

Οι θεραπευτικές ιδιότητες της μουσικής στους ανθρώπους της τρίτης ηλικίας καθώς και τα θετικά αποτελέσματα της μουσικοθεραπείας εξετάζονται στη παρούσα μελέτη. Η μουσική ως μέσω βελτίωσης της ζωής του ηλικιωμένου ανθρώπου αλλά και του κοινωνικού του περιγυρου.



8. Darnley-Smith, R., Music Therapy, (London: Sage Publications, 2003).

Το παρόν βιβλίο απευθύνεται σε όσους θέλουν να ασχοληθούν για πρώτη φορά με την μουσικοθεραπεία. Καλύπτει την εξέλιξη της μουσικοθεραπείας από την δεκαετία του 1950 στην Μεγάλη Βρετανία, μέχρι την σύγχρονη εποχή. Οι συγγραφείς μέσα από τις προσωπικές τους εμπειρίες παρουσιάζουν παραδείγματα δράσης τόσο με παιδιά όσο και με ενήλικες. Τέλος, εξετάζουν και αναλύουν την μέθοδο του αυτοσχεδιασμού, την πιο συνηθισμένη μέθοδο μουσικοθεραπείας στην Βρετανία.



9. Friedson, Steven M. Dancing prophets, (Chicago: University of Chicago Press, 1996).

Εθνομουσικολογικό το περιεχόμενο της συγκεκριμένης έρευνας. Η μέθοδος *Tumbuka healing* είναι ένας τρόπος μουσικοθεραπείας μέσα από παραδοσιακές πρακτικές. Η θεραπεία, στην προκειμένη περίπτωση, θεωρείται τέχνη στην οποία συμβάλλουν ο θεραπευτής αλλά και ο ασθενής.



10. Gouk, Penelope. Musical healing in cultural contexts, (Wheaton: Quest Books, 1991).

Συλλογική εργασία, στόχος της οποίας η προώθηση της δια-θεματικής και δια-κοινωνικής συζήτησης των θεραπευτικών μεθόδων της μουσικής. Θέματα όπως, η χρήση της μουσικής ως θεραπευτικής μεθόδου και οι κοινωνικές και ιστορικές επιρροές που δέχεται ανάλογα με το περιβάλλον στο οποίο εφαρμόζεται, αναλύονται εκτενώς.



11. Laufer, D. J., (ed.) Resonances with music in Education, Therapy and Medicine: Bericht ,E8fuber die Tagung des Arbeitskreises der "International Society for Music Education" (ISME), Musik in Sonderp,ädagogik, Musiktherapie und Medizin, Regina, Canada, 2000, (Köln: Dogr, 2002).

Το υλικό από το 8ο συνέδριο της ISME, που έγινε στον Καναδά το 2000, με τίτλο «Music in Special Education, Music Therapy and Music Medicine», εμπεριέχεται στην παρούσα έκδοση. Τα κεφάλαια της αποτελούν άρθρα από παρουσιάσεις και εργαστήρια που έλαβαν χώρα κατά τη διάρκεια του συνεδρίου. Οι τρεις θεματικές κατηγορίες που αναπτύχθηκαν ήταν: Μουσική στην Ειδική Παιδαγωγική, Μουσικοθεραπεία, και Μουσική Ιατρική. Όλες οι παρουσιάσεις αναφέρονται σε σύγχρονες πρακτικές και προβάλλουν προβληματισμούς και αναζητήσεις για μελλοντικές έρευνες και συζητήσεις



12. Lee, Colin. Music at the edge, (New York: Routledge, 1996).

Στην παρούσα έρευνα εξετάζεται η μουσικοθεραπεία και η επιρροή της σε ασθενή του AIDS.



13. Lenz, M. Musik und kontakt: Grundlagen und Modelle musik-sozialtherapeutischer Gruppenimprovisation, (Frankfurt am Main: P. Lang, 1995).

Παρουσίαση και ανάλυση του όρου «ομαδικός μουσικός αυτοσχεδιασμός» όπως χρησιμοποιείται στην «κοινωνιοθεραπεία» μέσα από πρακτικά παραδείγματα.



14. Lingerman, Hal A.. The healing energies of music, (Wheaton: Theosophical Pub. House, 1988, c1983).

Η επιρροή της μουσικής σε διάφορους τομείς όπως ιστορία, ψυχολογία και φιλοσοφία. Η Μουσική ως καταλύτης στην εσωτερική μεταμόρφωση του ανθρώπου. Στο τέλος του βιβλίου, υπάρχει παράρτημα με σχολιασμένη δισκογραφία.



15. Mohlenkamp, G. Physiologische und psychologische Reaktionen auf unterschiedliche musiktherapeutische Interventionen im Vergleich zu einer Entspannungsübung, (Frankfurt am Main:

P. Lang, 1995).

Η Μουσικοθεραπεία επιδιώκει να δημιουργήσει ένα χώρο στον οποίο, με αφορμή μια ψυχολογική ενθάρρυνση, να μπορεί να δημιουργηθεί ένας προσωπικός χώρος δράσης (ενεργητική μουσικοθεραπεία) και φαντασίας («προσληπτικής» μουσικοθεραπεία). Η έρευνα εξετάζει τις εμπειρίες 31 ασθενών μιας ψυχοσωματικής πτέρυγας νοσοκομείου σε ενεργητικές και παθητικές μουσικοθεραπευτικές εφαρμογές με τη βοήθεια ψυχολογικών και φυσιολογικών μέσων.



16. Moore, Randall, Influence of music on visually impaired children's creativity moments and self-concepts, *International Journal of Music Education*, v. 40.1/2002, σ. 91-96.

Το επίκεντρο στην παρούσα εργασία είναι η διερεύνηση των κινητικών ανταποκρίσεων στη μουσικοθεραπεία στα παιδιά μειωμένης όρασης καθώς επίσης και η μελέτη της μουσικής ως μέσου διευκόλυνσης των κοινωνικών συναναστροφών και της εξέλιξης της προσωπικότητας.



17. _____ Musik und Heilpädagogik: Festschrift für Helmut Moog zum 65. Geburtstag, (Frankfurt am Main: P. Lang, c1993).

Συλλογή κειμένων μουσικοπαιδαγωγικού χαρακτήρα προς τιμήν του Helmut Moog, καθηγητή Πανεπιστημίου στον τομέα της θεραπευτικής μουσικοπαιδαγωγικής. Τα 25 κείμενα της συλλογής (11 στα Αγγλικά και 14 στα Γερμανικά) καλύπτουν όλες τις πτυχές της μουσικοθεραπείας από τις πιο πρακτικές μέχρι και τις καθαρά θεωρητικές.



18. Muller-Busch, H.C. Schmerz und Musik: Musiktherapie bei Patienten mit chronischen Schmerzen, (Stuttgart: G. Fischer, 1997).

Ο πόνος και η θεραπεία του μέσω της μουσικής είναι το κύριο θέμα που αναλύεται στην παρούσα μελέτη. Ο συγγραφέας βασίζεται σε παθητικές και ενεργητικές μορφές της μουσικοθεραπείας για την αντιμετώπιση του πόνου.



19. Newham, Paul. The singing cure: an introduction to voice movement therapy, (London: Rider, 1993).

Έρευνα για τη συμβολή της φωνής στη μουσικοθεραπεία ως μέσου σύνδεσης του μυαλού με το σώμα. Η φωνή ως δίοδος εσωτερικής επικοινωνίας.



20. Pavlicevic, Mercedes. Music therapy in context: music, meaning and relationship, (London: J. Kinsgley Publishers, 1997).

Το βιβλίο χωρίζεται σε 3 μέρη. Στο πρώτο μέρος, μέσω της μουσικής θεωρίας και της μουσικής ψυχολογίας, αναλύεται η σημασία της μουσικής ως τέχνης σε αντιπαράθεση με τη μουσική ως θεραπεία. Στο δεύτερο μέρος, στην προσπάθεια ερμηνείας του θεραπευτικού χαρακτήρα της μουσικής αναλύεται η σχέση της μουσικής με τα ανθρώπινα συναισθήματα. Στο τρίτο μέρος διερευνάται η θέση της ψυχοδυναμικής θεωρίας στη μουσικοθεραπεία.



21. Shaw, G. L. Keeping Mozart in mind, (San Diego, Calif.: Academic, 2000).

Περιλαμβάνει επιστημονικές αποδείξεις για το γεγονός ότι η μουσική βελτιώνει τη μάθηση καθώς επιδρά θετικά στις νοητικές λειτουργίες του εγκεφάλου.



22. Unkefer, Robert F. Music therapy in the treatment of adults with mental disorders, (New York: Schirmer Books, c1990).

Μουσικοθεραπεία σε ασθενείς με νοητική καθυστέρηση. Η έρευνα χωρίζεται σε 4 μέρη. Στο πρώτο παρουσιάζεται το θεωρητικό υπόβαθρο της μουσικοθεραπείας. Στο δεύτερο μέρος περιγράφονται οι επιρροές που δέχεται η μουσικοθεραπεία ανάλογα με το περιβάλλον που εφαρμόζεται, με το θεραπευτή αλλά και με το θεραπευόμενο. Τέλος, στο τέταρτο μέρος παρατίθενται επιγραμματικά περιπτώσεις νοητικών ανωμαλιών με τα κλινικά χαρακτηριστικά τους και τη μέθοδο θεραπεία τους.



23. Watson, Andrew, Drury, Nevill. Healing music: the harmonic path to inner wholeness, (Bridport: Prism, 1989).

Οι θεραπευτικές δυνάμεις της μουσικής ως θεωρία αλλά και ως πράξη αναλύονται εκτενώς μέσα από τις καθημερινές εμπειρίες των συγγραφέων. Τα παραρτήματα στο τέλος αποτελούν χρήσιμη πηγή πληροφοριών για τον αναγνώστη όσον αφορά το πρακτικό κομμάτι της μουσικοθεραπείας.



24. Wigram, Tony. The art and science of music therapy: a handbook, (Chur: Harwood Academic Publishers, c1995).

Παρουσίαση και ανάλυση της μουσικοθεραπείας ως τέχνης και ως επιστήμης. Μέσα από μια ποικιλία μεθόδων της πρακτικής της μουσικοθεραπείας ο αναγνώστης αντιλαμβάνεται τη χρησιμότητά της σε ένα μεγάλο φάσμα περιπτώσεων. Βιβλίο πρόκληση για σπουδαστές και θεραπευτές καθώς καλεί τον αναγνώστη να συγκρίνει τις διαφορετικές μεθόδους μουσικοθεραπείας και να εμβαθύνει στις δυνατότητες τους.

Προτεινόμενες ιστοσελίδες για τη μουσικοθεραπεία

▣ <http://www.musictherapy.org/>
American Music Therapy Association

▣ <http://www.bsmt.org>
British Society for Music Therapy

▣ <http://www.musictherapy.ca>
Canadian Association for Music Therapy

▣ <http://www.hisf.no/njmt/index.ssi>
Nordic Journal of Music Therapy

▣ <http://www.voices.no>
A world forum for Music Therapy

▣ <http://www.musictherapyworld.net/>
Music Therapy World

Μαρίνα Νικολακοπούλου
Αθήνα, 18 Μαΐου 2006